

ØVRIG SPORT

Opdagelsesrejser og parringsritualer: Derfor stræber atleter efter storhed

Atleter presser konstant grænserne for, hvad den menneskelige fysik kan magte. Roden til vores jagt på rekorder og storhed skal findes i evolutionen og vores gener.

ULRIK ANDERSEN, NIELS ANTON HEILSKOV, GRAFIK: VIBEKE KJÆR LUND OG GRAFIK: JENS ALBÆK AARUP
26. NOV. 2018 KL. 10.00

Roger Bannister kunne ikke helt skjule sin skadefryd, efter han i 1954 endelig løb en mil på under fire minutter og derved brød en af sportens mest mytiske grænser.

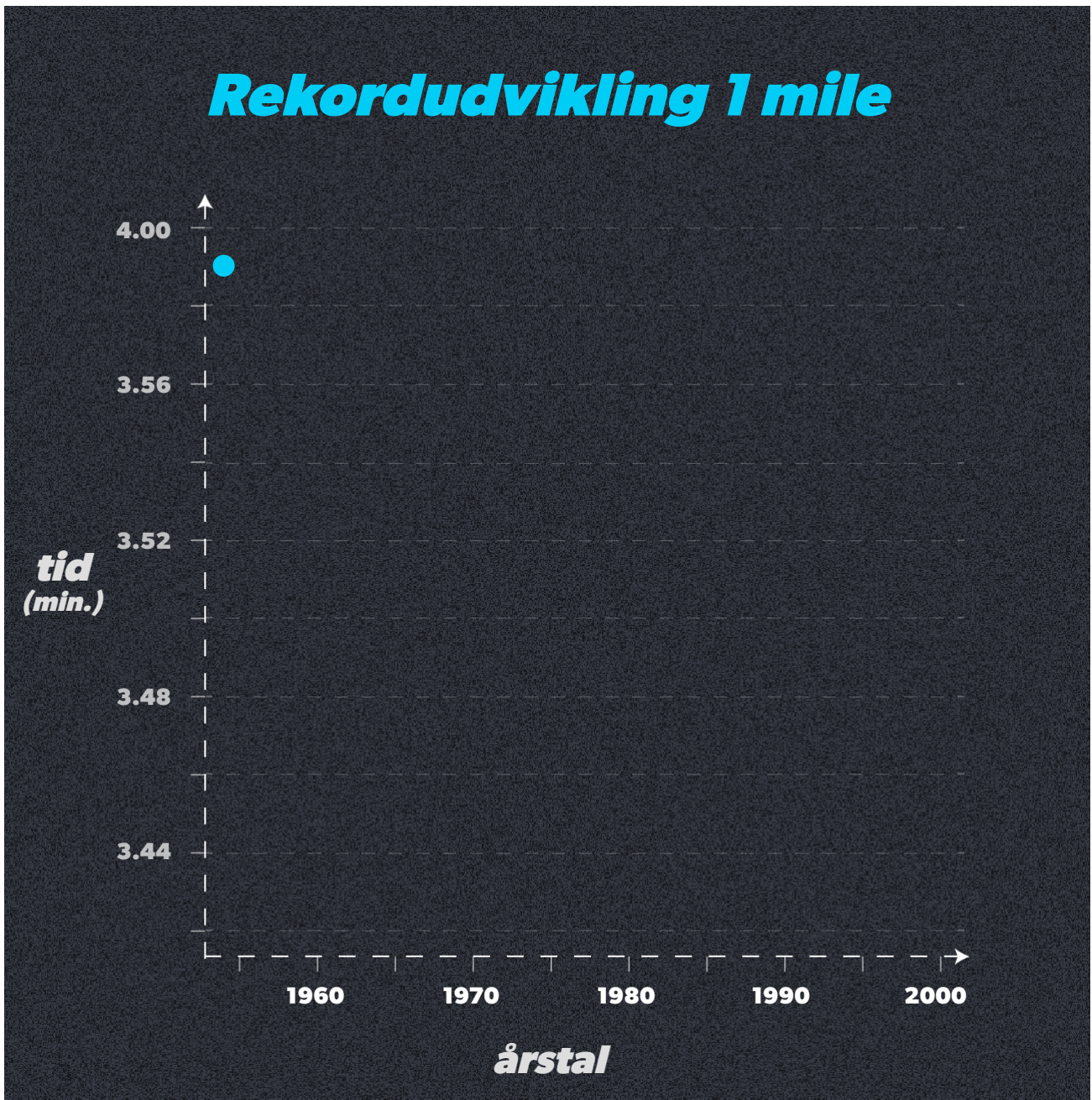
- Læger og videnskabsfolk sagde, at det var umuligt, og at man kunne dø i forsøget. Så da jeg rejste mig efter at være kollapset ved målstregen, regnede jeg med, at jeg var død.

Grafik: Vibeke Kjær Lund

Men Bannister var spillevende og havde gjort det tilsyneladende umulige. Og snart efter gjorde mange andre løbere det samme. For da først Bannister havde vist, hvad der var muligt, blev det pludseligt muligt for en masse andre at presse tiden på distancen, der svarer til 1609 meter.

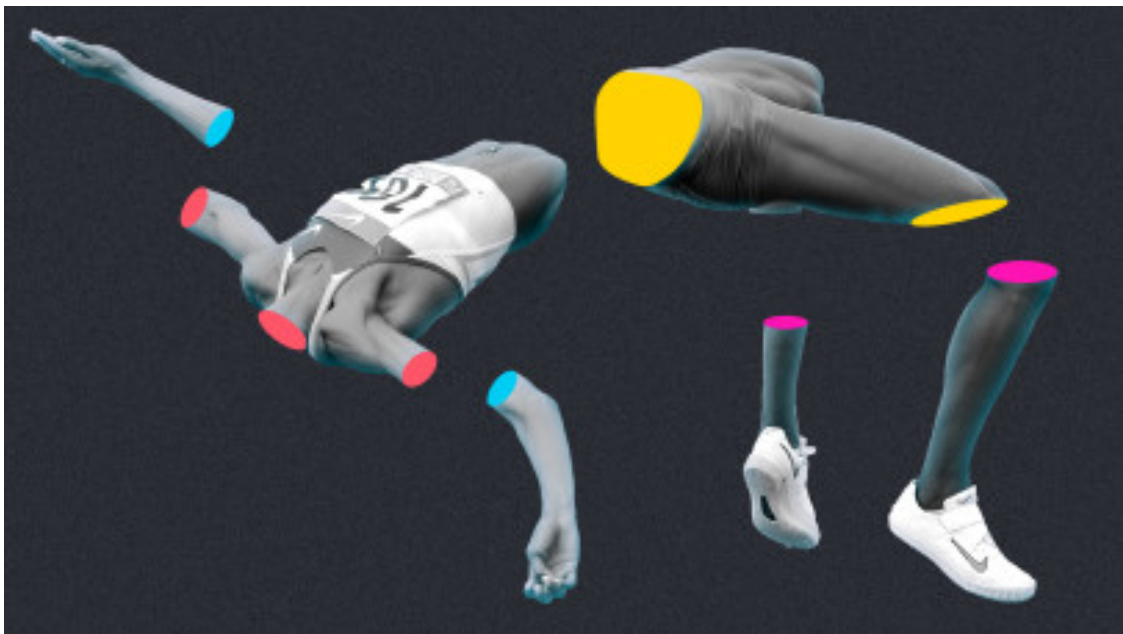
Tryk på billedet herunder

Kilde: IAAF og berkshiresports Grafik: Jens Albæk Aarup

Siden Bannister brød den mytiske grænse på fire minutter er verdensrekorden på den engelske mil blevet slået 18 gange, og der er blevet skåret yderligere 16 sekunder af tiden.

Men hvoraf kom trangen til at starte med? Hvorfor og hvordan presser vi grænserne for vores egen kunnen, nogle gange med tragiske konsekvenser, andre gange med sublime sportslige resultater til følge?

Tema - Supermennesket

Denne artikel er en del af et større tema kaldet Supermennesket og indgår i Videnskabens År på tværs af DR's platforme. Temaet handler om menneskets optimeringstrang, om de fysiologiske byggesten, som gør de mest umulige bedrifter mulige, og om de enkelte mennesker, som presser kroppen til det alleryderste for de

Et lille skridt for en idrætsmand

Spørger man en af verdens førende forskere i genetik, Kenneth Kidd, professor emeritus på Yale University i USA, har vi en iboende trang til at udforske både egne grænser og verden omkring os.

- Dybt i os ligger en trang til at udforske, vide mere og gøre mere. Jeg er videnskabsmand og vil kende svarerne inden for mit felt. Det er en form for opdagelsesrejse. For mig er det noget intellektuelt, for andre har det været finde ud af, hvad der var på den anden side af bjerget, mens nogle søger og presser deres egne grænser, siger Kenneth Kidd.

Et enkelt gen kan ikke forklare noget så komplekst

KENNETH KIDD

Filosof Anders Fogh Jensen ser også paralleller mellem, hvordan eventyrere, videnskabsfolk og atleter får os til at ændre vores opfattelse af verden og vores rolle i den.

- Hvis en atlet gør noget nyt og stort, er det ikke kun for sig selv. Så er det lidt, som da Neil Armstrong sagde, at det var et lille skridt for en mand, men et stort skridt for menneskeheden. Så når vi følger med i om det lykkes at løbe et maraton under to timer, så er det ikke kun et spørgsmål om en konkret atlet kan gøre det, men om mennesket kan, forklarer han.

LÆS OGSÅ: [Fra misforstået raceteori til genetisk enighed
<dr.dk/nyheder/viden/nysgerrig/racisme-opstod-som-en-praktisk-forklaring-i-renaessancen>](https://dr.dk/nyheder/viden/nysgerrig/racisme-opstod-som-en-praktisk-forklaring-i-renaessancen)

Trangen til at ville udforske både os selv, andre kontinenter og himmelrummet adskiller os fra alle andre arter på Jorden. Nogle forskere mener, at en særlig genvariation kaldet DRD4-7R kan forklare, hvorfor nogen mennesker føler en rastløshed, der giver dem stor nysgerrighed og trang til udforske verden.

Kenneth Kidd var med til at opdage genvariationen, men er kritisk over for ideen om, at det skulle være svaret på menneskets eventyrlyst.

- Et enkelt gen kan ikke forklare noget så komplekst. Vi ved efterhånden en masse om enkeltdelene i vores genetik, men ikke om samspillet mellem dem. Det er ekstremt komplekst. Og jo mere vi finder ud af om enkeltdelene, desto mere komplekst viser det samlede system sig at være, siger han.

Det kulturelle parringsritual

I en anden del af forskningens verden har man et mere håndgribeligt bud på, hvorfor vi som mennesker presser vores fysik for at opnå styrke og hurtighed. Det handler om at gøre os attraktive.

Grafik: Vibeke Kjær Lund

I cykelløb har podiepigerne historisk set været med til at hylde vinderen med kindkys efter triumfen.

Evolutionspsykologer som Andreas de Block fra Leuven Universitet i Belgien mener, at sport dybest set er et kulturelt udviklet parringsritual, hvor sporten giver udøverne mulighed for at demonstrere deres overlegne parringspotentialer i et offentligt rum. Tænk bare på Ronaldo, når han står og fremviser sin spændte, muskuløse krop efter en scoring.

LÆS OGSÅ: [Overblik: Bare bryster, podiepiger og miss'er i bikini er under pres <dr.dk/nyheder/udland/overblik-side-9-bryster-podiepiger-og-bikini-misser-er-under-pres>](https://dr.dk/nyheder/udland/overblik-side-9-bryster-podiepiger-og-bikini-misser-er-under-pres)

Og noget tyder på, det virker for atleterne. En fransk undersøgelse har vist, at unge atleter har mere sex end ikke-atleter.

I alskens underholdnings-programmer som Vild med Dans dyrker vi de middelmådige. Men i sporten er vi stadig fascinerede af det storslåede

ANDERS FOGH JENSEN

Andre undersøgelser viser, at kvinder finder spillerne i nøglepositioner i fodbold, amerikansk fodbold og ishockey mere attraktive end de øvrige spillere på banen uden på forhånd at kende deres positioner. Og som kontraeksempel er det påvist, at professionelle tennisspillere falder i niveau, når først de er blevet gift.

Så hvad evolutionspsykologerne siger er kort sagt, at vi dyrker og forsøger at excellere i sport for at få sex og forplante os.

De magiske grænser

Filosof Anders Fogh Jensen mener imidlertid også, at vi ser med og fascineres af store præstationer af mere noble grunde.

- I alskens underholdningsprogrammer som Vild med Dans dyrker vi de middelmådige. Men i sporten er vi stadig fascinerede af det storslåede. Og det synes jeg, der er noget ædelt i. At vi beundrer den, der kan øve sig og anstrenge sig, siger han.

Størst er fascinationen, når atleter som Roger Bannister bryder magiske grænser. Fireminutters-milen er ét eksempel, maraton under to timer et andet, længdespring over 9 meter et tredje. Vi har en særlig forkærlighed for rekorder, der indeholder hele tal.

Adam Alter, forfatter og lektor i psykologi og marketing på New York University, forklarer:

- Mennesker er drevet af ikke bare at nå mål men at skabe dem. Uden mål bliver vi usikre på, hvordan vi skal bruge vores energi. Mål kan være

drevet af eksterne belønninger i form af penge, men andre gange er vi nødt til at sætte arbitrære mål som et maraton under to timer.

LÆS OGSÅ: [Kenyaner slår verdensrekord ved maraton i Berlin](https://dr.dk/sporten/oevrig/kenyaner-slaar-verdensrekord-ved-maraton-i-berlin)
<dr.dk/sporten/oevrig/kenyaner-slaar-verdensrekord-ved-maraton-i-berlin>

For hele tal spiller en stor rolle i vores psykologi. De skaber klare linjer i tid og rum. Reelt er forskellen på et maraton på 2:00:01 og 2:00:00 jo ikke anderledes end forskellen mellem en tid på 2:00:00 og 1:59:59, men fordi tallet skifter fra 2 til 1, så føles det mere meningsfuldt, forklarer Adam Alter.

Tryk på billedet herunder

Kilde: IAAF Grafik: Jens Albæk Aarup

Lige nu er kenyaneren Eliud Kipchoge det mest realistiske bud på en atlet, der kan bryde maratonløbets totimers grænse, men lykkes det ham, betyder det selvfølgelig ikke, at han eller alle os andre stiller os tilfredse med den tid.

Så er der en ny grænse, der skal brydes. For vi stiller os aldrig tilfredse med, hvad vi kan, mener filosof Anders Fogh Jensen.

- Når vi har set, hvordan der ser ud på månen, vil vi se, hvordan der ser ud på Mars. Om det er opdagelsesrejser, kunst eller sport, så afprøver vi,

hvor langt, vi kan komme ud. Nogle vil slå sig selv ihjel for det. For vi kender ikke vores grænser før, vi har overskredet dem.

EMNER: Videnskab | Vild med dans | USA | Belgien |
New York University